

Spis treści

1. Wstęp	7
1.1. Wprowadzenie	7
1.2. Uwagi na temat pojęć tytułowych	7
1.3. Zarys literatury przedmiotu	10
2. Początki planowania w przestrzeni	13
2.1. Potęga planów pierwotnych	13
2.2. Od aglutynacji domostw do planu miasta i kolonizacji	14
2.3. Zdobywcze świata antycznego	17
2.4. Średniowiecze europejskie	23
3. Doświadczenia planistyczne w nowożytnej Europie	27
3.1. Plany miast idealnych, stosunek do natury i próby w skali regionu	27
3.2. Rzym Sykstusa V	32
3.3. Francja w dobie baroku	34
3.4. Anglia na przełomie XVIII i XIX wieku	38
3.5. Skutki rewolucji przemysłowej	41
3.6. „Garden Cities”, ciągłość tradycji i planowanie regionalne	48
3.7. Oblicza nowoczesności kontynentalnej i groźba dezurbanizacji	55
3.8. Przykład Holandii	64
4. Amerykańskie osiągnięcia i niepowodzenia	70
4.1. Ruszt Jeffersona	70
4.2. Parki narodowe	71
4.3. Komponowanie metropolitalnej przestrzeni otwartej	74
4.4. „City Beautiful Movement” i rewaloryzacja Waszyngtonu	77
4.5. Zoning, jednostka sąsiedzka i planowanie regionalne	79
4.6. „Planowanie przydrożne” i degradacja śródmieść	81
4.7. Poszukiwanie utraconych wartości i performance zoning	84
5. Początki i rozwój planowania na ziemiach polskich	95
5.1. Najdawniejsze ślady	95
5.2. Grody, wsie, miasta	97
5.3. Pierwsze koncepcje w skali kraju	101
5.4. Planowanie i piśmiennictwo w Rzeczypospolitej Obojga Narodów	102
5.5. Przedsięwzięcia u schyłku I Rzeczypospolitej	106
5.6. Przemysł i miasta w Królestwie Polskim	112
5.7. Krajobraz potrzeb ponadpodstawowych	116
5.8. Partycypacja społeczna i „miasto-ogród” po polsku	124

6. Ewolucja planowania przestrzennego w Polsce przedwojennej i powojennej	130
6.1. Planowanie regionalne i krajowe w II Rzeczypospolitej	130
6.2. Plany zabudowania	133
6.3. Warszawa Funkcjonalna, COP, Gdynia	134
6.4. Kształtowanie przestrzeni poprzez jej ochronę	141
6.5. PRL	143
6.6. Odbudowa Warszawy	147
6.7. Nowa Huta	151
6.8. Plany i normatywy versus „urbanistyka samorządna”	156
6.9. Rozwój podstaw prawnych i metod planowania przestrzennego	160
7. Pozycja planowania przestrzennego w III Rzeczypospolitej	165
7.1. Zmienność podstaw prawnych	165
7.2. Charakterystyka podstawowych dokumentów planistycznych	166
7.3. Realizacja planu versus brak planu	170
7.4. Prawna ochrona krajobrazu (stan na 2004 r.)	173
7.5. Plany ochrony	180
7.6. Ochrona zintegrowana czy zdeorientowana	182
7.7. Samorząd terytorialny a prywatyzacja dóbr publicznych	183
8. Kształtowanie piękna przestrzeni rozległej	189
8.1. Wartości estetyczne i widokowe w warunkach demokracji i wolnego rynku	189
8.2. „Widzenie w odcinkach”	191
8.3. Przykład Maryculter	194
8.4. Widok z drogi	197
8.5. Tworzenie walorów krajobrazowych i zarządzanie nimi a nurt Land Art	200
8.6. Rejestracja stanu istniejącego, wartościowanie i wizualizacja potencjalnych zmian	207
8.7. Ekonomiczne aspekty walorów krajobrazowych	211
9. Wybrane dokumenty planistyczne i zawarte w nich zagadnienia krajobrazowe	216
9.1. Koncepcja polityki przestrzennej zagospodarowania kraju	216
9.2. Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Małopolskiego	221
9.3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa	228
9.4. Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa	234
9.5. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego III Kampusu UJ	242
9.6. Plan ochrony Bielańsko-Tynieckiego Parku Krajobrazowego	246
10. Przykłady prokrajobrazowych opracowań planistycznych	250
10.1. Zarys koncepcji polityki krajowego systemu ochrony zabytkowych krajobrazów kulturowych w Polsce	250
10.2. Górnśląski Park Ekologiczny	253
10.3. System parków rzecznych w Krakowie	254
10.4. Studium krajobrazowe zabezpieczeń przeciwpowodziowych na Wiśle	259
10.5. Plan koordynacyjny III Kampusu UJ i Park Jagielloński	265
10.6. Koncepcja rekompozycji osiedla blokowego Czerwony Prądnik	272
10.7. „Pochód na Wawel”	278
11. Wybrane problemy warsztatu i idei planowania	283
11.1. Międzynarodowy kontekst planowania przestrzennego w Polsce	283
11.2. Planowanie i krajobraz w Niemczech	288
11.3. Standardy urbanistyczne	293
11.4. Chłonność krajobrazu otwartego i przestrzeń „czasu powolnego”	296
11.5. Krajobraz iluminowany	297
11.6. Dobre strony „kultury zatłoczenia”	300
11.7. „Krajobraz odłamków” i architektura krajobrazu w dobie ponowoczesności	305

Słowa kluczowe	309
Literatura	311
Źródła ilustracji	320